

**SKOLPORTENS PUBLIKATIONSSERIE FÖR
DOKUMENTERAT UTVECKLINGSARBETE**

NÄRVARANDE PEDAGOGER VID UTEVISTELSE

FÖRFATTARE:

Annica Gustavsson

Malin Åkerberg

SKOLPORTEN

UTVECKLA SKOLAN

5/2019

SAMMANFATTNING

DENNA ARTIKEL HANDLAR om närvarande pedagoger vid utevistelse. För oss innebär närvarande pedagog att man ser barnen, utmanar dem, väcker deras nyfikenhet samt att man är engagerad med barnen för att se deras lärande. Detta kräver att man är en närvarande pedagog. Vår artikel bygger på att få en förståelse för vad begreppet närvarande pedagog innebär och hur vi på olika sätt kan fördjupa oss i detta. Ett viktigt syfte är att öka pedagogernas delaktighet och därmed även se de fria aktiviteterna vid utevistelse som en lärprocess.

Annica Gustavsson är förskollärare Kolhuggarens förskola i Nyvång, Åstorps kommun.
E-post: annica.gustavsson@edu.astorp.se

Malin Åkerberg är förskollärare Kolhuggarens förskola i Nyvång, Åstorps kommun.
E-post: malin.akerberg@edu.astorp.se

Denna artikel har den 5 april 2019 accepterats för publicering i Skolportens artikelserie för dokumenterat utvecklingsarbete.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens serie för dokumenterat utvecklingsarbete, "Utveckla skolan": www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Aktuella Författaranvisningar & Skrivregler:
www.skolporten.se/forskning/skolutveckling/skolportens-utvecklingsartiklar/

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

INNEHÅLL

INLEDNING	7
Syfte.....	7
Frågeställningar.....	7
TIDIGARE FORSKNING/TEORI	9
METOD	11
Val av undersökningsmetod	11
Urval.....	11
Genomförande	11
Etiska överväganden	12
RESULTAT	13
Resultat av observationer	13
Resultat enkät 1 Lärande på gården (11 svar av 12)	13
Resultat enkät 2 Lärande på gården (6 svar av 9)	14
DISKUSSION OCH ANALYS	15
REFERENSLISTA	17
APPENDIX	19
Bilaga 1: Lärande på gården.....	19
Bilaga 2: Uteschema	19

INLEDNING

ÅSTORPS KOMMUN INGÅR i ett nationellt program som handlar om undervisning i förskolan. Det är genom detta program som vi har valt att skriva en utvecklingsartikel om närvarande pedagoger vid utevistelse. För oss innebär närvarande pedagoger att man ser barnen, utmanar dem, väcker deras nyfikenhet samt att man är engagerad med barnen för att se barnens lärande. Då måste man hela tiden vara här och nu för att vara närvarande. Ett annat sätt att vara närvarande anser vi även är när man sitter med och observerar, går in och stöttar barnen och deltar både för att utmana och utveckla. När vi startade upp arbetet med vår utvecklingsartikel hade vi Lpfö 98 rev 2016 att förhålla oss till.

I läroplanen står det att:

Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande och personalens förmåga att förstå och samspele med barnet. Förskolan ska erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den ska inspirera barnen att utforska

omvärlden. I förskolan ska barnen möta vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen.

(Lpfö 98 2016)

Vi tolkar att den nya läroplanen för förskolan, som träder i kraft 1 juli 2019 (Lpfö 18) har samma innebörd, det vill säga att förskolan ska ta tillvara på barnens egna erfarenheter samt det barnen visar intresse för. Pedagogerna ska inspirera till att barnen gör upptäckter och att ny kunskap förvärvas. Samspelet är viktigt, både mellan enskilda barn i barngruppen och mellan barn och vuxna, för att ett lärande ska ske.

Förskolan ligger i nordvästra Skåne och består av fem barngrupper. I nuläget arbetar totalt 16 pedagoger på enheten. Tre arbetslag arbetar med barn 1–3 år. Ett arbetslag arbetar med fyraåringar och ett med femåringar. Arbetslagen som arbetar med de äldsta barnen tillbringar större delen av dagen i närliggande lokaler.

SYFTE

SYFTET MED ARTIKELN är att öka medvetenheten kring pedagogens roll i barns lärande vid utevistelse. Vi vill även öka personalens delaktighet i barnens lär-

process samt hjälpa andra förskolor att skapa en ökad medvetenhet genom vår artikel.

FRÅGESTÄLLNINGAR

★ Hur engagerar sig pedagoger i barns lärande vid utevistelse?

★ Vad innebär en närvarande pedagog?

TIDIGARE FORSKNING/TEORI

ENLIGT NISS OCH Söderström (1996) är det: "Självklart för oss att den vuxne måste prata med barnet för att språket ska utvecklas. Det borde vara lika självklart att den vuxne måste leka med barnet för att leken ska utvecklas. Under hela småbarnsperioden läggs grunden för barnets lekförmåga genom samspel med andra. Vi kan också vända på det och säga att grunden för samspel med andra människor läggs framförallt i leken. Pedagoger ger leken näring. Det gäller att ta tillvara på de tillfällen som bjuds. Utevistelsen kan ge så mycket mer än bara frisk luft. En förutsättning för att det här ska bli en lyckad lek för småbarn är att en vuxen sitter med dem i sandlådan och deltar i leken." (Niss och Söderström 1996 sid 41, 43, 67 och 69.)

I likhet med Niss och Söderström menar också Brodin och Hylander (1999) att när barn och pedagoger tillsammans undersöker är det den bästa förutsättningen för lärande. Pedagoger kan fånga upp barnets intresse eller själv ta initiativet och rikta barnets fokus mot något gemensamt. Pedagog och barn gör gemensamma upptäckter och den vuxne kan samtidigt visa barnet nya upptäckter och möjligheter. Vidare menar Brodin och Hylander (1999) att det handlar om vuxna som är fysiskt och psykiskt närvarande. Barn behöver vuxna som är på plats och ser vad som händer. Vuxna som ingriper när det behövs men också vuxna som låter bli att ingripa när det inte behövs.

Persson Gode (2012) tar även upp att när barn hittar något som intresserar dem måste de undersöka och utforska detta på egen hand, men också tillsammans med en vuxen. Detta för att det ska bli ett lärande. Pedagoger är medupptäckare istället för faktaförmedlare och på så sätt får barnen möjlighet att utveckla sin egen lärandeprocess. Enligt Persson Gode (2012) är det nämligen oftast själva undersökandet och upptäckandet som engagerar barn i förskoleåldern. Barn lär på olika sätt, de fyra undervisningsmetoderna som

Vallberg Roth undersökt är Learningstudy, Lessonstudy, Pragmatiskt och Postrukturellt.

En annan forskare Björklund (2017) tar upp att pedagogrollen spelar stor roll för att locka, visa och skapa intressen. Hon belyser också vikten av att hitta hållbara rutiner för att få vardagen att fungera. Det är en trygghet för pedagogerna att veta vad som förväntas.

Däremot ger Herou (2015) oss ett annat sätt att tänka då han lyfter bra och dåliga lekar vid utevistelse. Hur man kan vända mindre bra lekar genom att vara närvarande, istället för att bara säga nej och förbjuda? Det är vårt ansvar som pedagog att rycka in när det inte är en lek längre och istället styra upp och vägleda.

METOD

I FÖLJANDE AVSNITT kommer vi att redovisa de tillvägagångssätt vi använt oss av för att genomföra den här studien. Vidare kommer vi att beskriva hur be-

arbetningen har gått till och hur våra etiska överväganden genomförts.

VAL AV UNDERSÖKNINGSMETOD

VI HAR VALT att använda oss av observationer ute på gården, enkäter (se bilaga 1) och diskussioner utifrån artikeln *Närvarande vuxen* (Lundal, 2010).

Vi observerade vid 4-5 tillfällen under en vecka. Samtliga observationer gjordes på förmiddagen. Vi tittade på följande: samspelet barn och pedagoger emellan samt var pedagogerna befann sig i förhållande till barnen.

Pedagogerna har vid två tillfällen med sex måna-

ders mellanrum fått svara på enkäter. Den första för att ta fram ett nuläge vid start och den andra i slutet av vårt skrivande för att se vad som hade hänt. Detta för att vi skulle ges möjlighet att analysera och se om det blivit någon förändring.

Alla arbetslag har läst en gemensam artikel, som mynnade ut i diskussioner utifrån begreppet närvarande pedagog, på ett personalmöte.

URVAL

ENLIGT ALVEHUS (2013) behöver alla studier grundas på ett lagom stort urval, för att studien ska hålla sitt fokus. Det första man behöver göra är att överväga om urvalet kan ge den information som behövs för

studien. I vårt område finns sex förskolor. Vi valde att fokusera på vår egen förskola för att utveckla vår egen verksamhet samt att vi själva är en del av förskolans arbetslag.

GENOMFÖRANDE

PEDAGOGERNA BLEV INFORMERADE om att artikeln skulle skrivas samt syftet med den. Pedagogerna har hela tiden fått vara delaktiga i processen. Vi gjorde

observationer av pedagogernas agerande ute på gården. På ett personalmöte svarade all personal på en enkät, där våra frågeställningar låg till grund. Däref-

ter sammanställde vi enkäten och analyserade den. På nästkommande personalmöte presenterade vi vårt resultat. Utifrån vår analys valde vi artikeln *Närvarande vuxen* skriven av Lundholm (2010). Den lästes av alla pedagoger som vid senare tillfälle diskuterades utifrån EPA-modellen (enskilt, par och alla). Utifrån vår enkätsammanställning och analys valde vi att fokus på diskussionerna skulle vara begreppet ”närvarande pedagoger”. Sammanställningen och analysen av vår empiri låg till grund för vårt val av litteratur som presenteras i avsnittet *Tidigare forskning/teori*.

Tillsammans har vi skapat ett uteschema för personalen (se bilaga 2) som bygger på en given struktur för hela förskolan vid utevistelse. Alla pedagoger har fått ta del av vårt uteschema samt kommentera

det. Efter ett par månader gjordes nya observationer. Vi utvärderade och uppdaterade uteschemat samt informerade nya kollegor. Som avslutning fick tre arbetslag, de som arbetar med barn 1-3 år, svara på samma enkätfrågor som vid första tillfället. Detta för att kunna uppfatta eventuell förändring och skapa ett nytt nuläge. Vi valde dessa arbetslag för att det är vi som oftast jobbar nära varandra under största delen av dagen, ute på gården. Vi tyckte att fokus skulle ligga i det nya nuläget: Vad har hänt? Har det blivit någon förändring?

Kontinuerligt under arbetets gång har vi lyft vårt skrivande på så kallade förskollärarmöten. Där deltar en förskollärare från varje avdelning och på så sätt har all information kommit ut till alla arbetslag.

ETISKA ÖVERVÄGANDEN

VI HAR TAGIT del av Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som finns beskrivna i God forskningssed (Vetenskapsrådet 2011) och har tillämpat dessa i samband med att vi har samlat in data och genomfört vår studie.

RESULTAT

ENLIGT ALVEHUS (2013) behöver alla studier grundas på ett lagom stort urval, för att studien ska hålla sitt fokus. I vårt område finns sex förskolor. Vi valde att fokusera på vår egen förskola för att utveckla vår egen verksamhet samt att vi själva är en del av förskolans

arbetslag. För vår del var detta ett nytt sätt att arbeta med verksamhetsutveckling och därför var det viktigt att börja med den egna förskolan och arbeta småskaligt med enkäter, diskussioner och observationer.

RESULTAT AV OBSERVATIONER

VI TITTADE PÅ samspelet mellan barn och pedagoger.

Under våra första observationer såg vi att flertalet av pedagogerna stod i klungor och samtalade. Dock vet vi inte vad pedagogerna samtalade om. Ett fåtal av pedagogerna gick runt på gården för att titta så att inget hände. Vi såg att pedagogernas samspel tillsammans med barnen uteblev.

Några månader senare gjorde vi nya observatio-

ner. Vi såg fler engagerade pedagoger som samspelade med barnen och färre pedagoger som stod tillsammans i klungor. Samspelet kunde vi se då pedagogerna var engagerade vid gungorna, rutschkanan samt genom att pedagogerna plockade fram material till barnen. Pedagogerna var delaktiga i det barnen gjorde på ett helt annat sätt än tidigare.

RESULTAT ENKÄT 1 LÄRANDE PÅ GÅRDEN (11 SVAR AV 12)

1. VAD ÄR LÄRANDE FÖR DIG UTE PÅ GÅRDEN?

Pedagogerna på förskolan beskriver barns lärande vid utevistelse på följande sätt: genom att vara en närvarande pedagog ser vi hur barnen samspelar. Vi fångar barnen i deras lek och ställer utmanande frågor som leder till samtal och reflektioner. Pedagogerna ger barnen möjligheter till nya upptäckter och utmanar dem vidare till att tro på sig själv och sitt kunnande. Barnen ska känna JAG KAN, JAG VILL, JAG VÅGAR

2. VAR KÄNNER DU ATT DIN DELAKTIGHET FÖR BARNS LÄRANDE UTMOMHUS ÄR?

(1=lite 10=mycket, inom parentes = antal pedagogsvar)

1 2 3(1) 4(2) 5(3) 6 7(4) 8(1) 9(1) 10

3. HUR OFTA SER DU ATT DET SKER ETT LÄRANDE UTE PÅ GÅRDEN?

(1=lite 10=mycket, inom parentes = antal pedagogsvar)

1 2 3 4(2) 5(4) 6 7(2) 8(3) 9(1) 10

4. EGEN KOMMENTAR KRING BARNNS LÄRANDE PÅ GÅRDEN: (11 SVAR/12)

Pedagogerna lyfter: genom att vara närvarande ser man situationer tydligare. Man kan då ställa frågor, inspirera barnen, göra upptäckter tillsammans samt

vägleda i det sociala samspelet. Med närvarande pedagoger blir det ett gemensamt lärande samt lättare att få barnen att tro på sin egen förmåga.

RESULTAT ENKÄT 2 LÄRANDE PÅ GÅRDEN (6 SVAR AV 9)

1. VAD ÄR LÄRANDE FÖR DIG UTE PÅ GÅRDEN?

Pedagogerna på förskolan lyfter barns lärande vid utevistelse på följande sätt: genom att vara delaktig i sandlådan, utmana barnen i turtagning, samspela med barnen, utmana dem att våga samt göra upptäckter tillsammans. Detta gör att man som pedagog känner sig närvarande.

2. VAR KÄNNER DU ATT DIN DELAKTIGHET FÖR BARNNS LÄRANDE UTOMHUS ÄR?

(1=lite 10=mycket, inom parentes = antal pedagogsvar)

1 2 3 4 5(1) 6 7(2) 8(1) 9(1) 10(1)

3. HUR OFTA SER DU ATT DET SKER ETT LÄRANDE UTE PÅ GÅRDEN?

(1=lite 10=mycket, inom parentes = antal pedagogsvar)

1 2 3 4 5(1) 6 7(2) 8(1) 9(1) 10(1)

4. EGEN KOMMENTAR KRING BARNNS LÄRANDE PÅ GÅRDEN: (6 SVAR/9)

Pedagogerna tycker att vi ska utveckla lärmiljön på gården samt att det är lättare att vara närvarande i barns lek när man är ”fast” på uteschemat (se bilaga 2).

RESULTAT ARTIKEL “NÄRVARANDE VUXEN”

Pedagogerna har utifrån artikeln “Närvarande Vuxen” diskuterat vad begreppet närvarande pedagog innebär. De diskuterade enligt EPA-modellen. Vi har sedan valt att sammanställa kollegors tankar utifrån våra frågeställningar.

HUR ENGAGERAR SIG PEDAGOGER I BARNNS LÄRANDE VID UTEVISTELSE? VAD INNEBÄR EN NÄRVARANDE PEDAGOG?

Pedagogerna upplever att kulturen kring utevistelsen på gården blir en “rastgård”. Det vill säga att om det är kort om personal är det lättare att hjälpa varandra ute än inne. Det lyfts inte som en ursäkt för att inte ha någon verksamhet ute, utan mer som en reflektion över hur vi gör. I detta fall är det viktigt att släppa taget om det praktiska och sträva efter att våga vara en närvarande pedagog. Det är viktigt att arbetslagen tar vara på varandras kompetenser samt har en väl fungerande struktur. Detta leder i sin tur till att varje barn ges möjlighet till lärande på olika nivåer. Andra kommentarer från kollegorna om begreppet närvarande pedagog har varit: vara tillsammans med barnen, utmana barnen och utmana leken till ett lärande.

DISKUSSION OCH ANALYS

DEN FÖRSTA ENKÄTEN visade på mycket positiv respons från kollegorna. Det fanns ett medvetet förhållningssätt till barns lärande som är viktigt att arbeta vidare med. Tillsammans har vi många tankar om hur vår förskola kan utveckla barns lärande vid utevistelse.

Närvarande pedagoger innebär för oss att man ser barnen, utmanar dem, väcker deras nyfikenhet samt att man är engagerad med barnen för att se barnens lärande. Man måste hela tiden vara här och nu för att vara närvarande. Ett annat sätt att vara närvarande kan också vara när man sitter med och observerar, går in och stöttar barnen samt deltar både för att utmana och utveckla.

Den första enkäten visade att pedagogerna har flera tankar kring ”närvarande pedagog”. Dock såg vi i våra observationer att dessa tankar inte synliggjordes i praktiken. Därför bestämde vi oss för att inledningsvis samtala kring begreppet ”närvarande pedagoger” och vad det innebär för var och en. För oss är ett önskat läge att alla pedagoger är engagerade och närvarande i barnen och deras aktiviteter ute på gården.

Diskussionerna tog tid men uppfattades av de flesta som viktiga då vi hade olika uppfattningar. Vi tror att diskussionerna har varit ett måste för att nå ett bra resultat. För oss har det hela tiden varit viktigt att alla pedagoger är delaktiga i vårt utvecklingsarbete. Detta för att nå fram till alla och få med alla på tåget.

Genom våra diskussioner upplevde vi att vi kom fram till ett gemensamt mål och en gemensam grund att stå på för vårt kommande önskade läge.

En av diskussionerna hamnade i att vi har olika synsätt på barns lärande vid ute- och inne-verksamhet. Flertalet av kollegorna lyfte begreppet ”rastgård”, vilket vi även såg tydligt i våra observationer. Barnen lekte fritt och personal stod i klungor och samtalade. Dock hade vi ingen insikt i vad pedagogerna samtalade om, var det privat eller rörde det

verksamheten? Oavsett är detta inte den bild vi vill visa.

I den andra enkäten kunde vi utläsa att pedagogernas syn på sin egen roll i barns lärande har förändrats. Det ser vi genom att pedagogerna har skattat sig själv högre än i första enkäten och att synsättet på görandet och lärande har förändrats från att tidigare fokuserats mer på görandet.

Pedagogerna har blivit mer medvetna om betydelsen av sin egen roll som pedagog och hur ett lärande kan ske utomhus såväl som inomhus. Vad det gäller pedagogernas medvetenhet om barns lärande vid utevistelse, kan vi också se att de är mer observanta när det sker ett lärande ute på gården. Pedagogerna ser alla möjligheter till lärande som finns när man samspekar med barnen på gården.

I enkät två framkommer också att pedagogerna har uppskattat uteschemat, som var något som vi arbetade fram utifrån våra första observationer. Detta arbetssätt har varit accepterat i hela arbetslaget. Pedagogerna har dessutom uttryckt att de finner en annan ro att stanna kvar och verkligen vara delaktiga i barnens aktiviteter. Vi har sett att detta stämmer då vi under våra observationer i våras såg fler aktiva pedagoger ute på gården. Samspelet med barnen vid gungorna, rutschkanorna etc. hade ökat i förhållande till våra tidigare observationer. Björklund (2017) påtalar att hållbara rutiner är viktiga för att få vardagen att fungera, vilket våra kollegor också uttryckt.

Under våren hade vi regelbundna personalmöten där vi kunde lyfta det pågående arbetet med vår utvecklingsartikel. Alla fick möjlighet att vara delaktiga både i tanke och med att utarbeta uteschemat. Vi anser att det är av stor vikt att alla ges möjlighet att vara delaktiga i förändringsarbete.

När hösten kom fick våra diskussioner kring vårt arbete inte ta samma plats på våra gemensamma per-

sonalmöten som i våras. Vi kunde då se att den goda struktur som vi byggt upp under våren kring utvistelsen inte längre fanns kvar. Vi tappade många av våra kollegor som vi tidigare varit så noga med att få med på tåget. Efterhand märkte vi även att vi inte uppdaterat uteschemat samt att tiden på våra personalmöte slukades av så mycket annat och diskussionerna dog ut. Vi gjorde ett försök att uppdatera uteschemat och informerade gamla och nya kollegor lite vagt när tillfälle gavs för att få med alla igen. Detta var inte tillräckligt för att återgå till de goda rutiner som vi tidigare haft.

Under resans gång har vi därför lärt oss att det inte räcker att bara förändra strukturen och göra ett uteschema. Detta arbete behöver hållas levande genom ständiga samtal och diskussioner. Samtidigt är det av stor vikt att några av pedagogerna våga ta tag i och leda dessa diskussioner, för att föra verksamheten framåt.

För oss har det inneburit att vi har fått nya glasögon där vi upptäckt att vi hela tiden utgått från de pragmatiska- och de poststrukturella- undervisningsmetoderna. Poststrukturell undervisningsmetod innebär att undervisningen utgår från barnens intresse. Målen är föränderliga under resans gång.

Pragmatisk undervisningsmetod innebär däremot att jag som pedagog agerar utifrån varje situation som uppstår. Undervisningen sker i nuet och målen skrivs

i efterhand. Dessa metoder har vi tagit del av genom Ifousprogrammet som vi ingått i.

Vi upplever även att Brodin och Hyllander (1999) skriver om detta: när barn och pedagoger undersöker tillsammans är det den bästa förutsättningen för lärande. Pedagogerna fångar upp barnets intresse eller tar själva initiativ och riktar barnets fokus mot något gemensamt. Barn behöver vuxna som är på plats och ser vad som händer, ingriper när det behövs men också vuxna som låter bli att ingripa när det inte behövs.

Vi avslutar med att blicka framåt utifrån den nya Läroplanen, Lpfö18, där det står:

Att förskolan ska ta tillvara på barnens egna erfarenheter och det de visar intresse för. Pedagogerna ska vara delaktiga samt inspirera till att barnen gör upptäckter och ny kunskap förvärvas. Samspelet är viktigt både mellan enskilda barn i barngruppen och tillsammans med vuxna för att ett lärande ska ske.

Detta sammanfattar på ett bra sätt vad vår utvecklingsartikel kring ”närvarande pedagoger” handlar om.

Till sist vill vi ge ett stort tack till kollegor och handledare som varit en del av vårt arbete. Utan ert engagemang hade vi inte kommit någonstans. Det är vi tillsammans som utvecklar verksamheten.

REFERENSLISTA

- ★ Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Stockholm: Liber AB.
- ★ Björklund, S. (2017). *Kartlägg utemiljön med fokus på fysisk aktivitet*. www.forskoleforum.se. [2018-05-08]
- ★ Brodin, M. & Hylander, I. (1999). *Att bli sig själv*. Stockholm: Liber AB.
- ★ Herou, K. (2015) *"Bra" och "dåliga" lekar*. www.forskoleforum.se. [2018-05-08]
- ★ Lundholm, T. (2010) *Närvarande Vuxen*. www.forskoleforum.se. [2018-03-01]
- ★ Lpfö 98 (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2016*. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>
- ★ Lpfö 18 (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>
- ★ Niss, G. & Söderström, A-K. (1996). *Små barn i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- ★ Persson Gode, K. (2011). *Lärande lek i utemiljö*. Stockholm: Natur & Kultur
- ★ Rubinstein R. L., Tallberg Broman, I. & Vallberg Roth, A-C. (2017). *Professionell yrkesutövning i förskola: Kontinuitet och förändring*. Lund: Studentlitteratur
- ★ Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/vi-analyserar-och-utvarderar/alla-publikationer/publikationer/2017-08-29-god-forskningssed.html>

APPENDIX

BILAGA 1: LÄRANDE PÅ GÅRDEN

1. Vad är lärande för dig ute på gården?

Ringa in ditt svar på nedanstående två frågor. 1=lite 10=mycket

2. Var känner du att din delaktighet för barns lärande utomhus är?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. Hur ofta ser du att det sker ett lärande ute på gården?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. Egen kommentar kring barns lärande på gården

BILAGA 2: UTESHEMA

BETYGSSAMANSTÄLLNING UF-KURSER

		Fm Mitten	Em Mitten	Fm Humlan	Em Humlan
Måndag	Fast: Rörlig:				
Tisdag	Fast: Rörlig:				
Onsdag	Fast: Rörlig:				
Torsdag	Fast: Rörlig:				
Fredag	Fast: Rörlig:				

Att vara fast pedagog innebär att man är delaktig eller undervisar barnen.

Att vara rörlig pedagog innebär att man tröstar, följer med till toaletten, samspekar och vägleder barnen i de sociala samspelet etc.

Övriga pedagoger får sköta det praktiska som t.ex. vagnar och duka.

Tänk på att detta är en grund. Går någon avdelning iväg, t.ex. till kolonin, får pedagogerna som är utöver schemat täcka upp på de platserna.

SKOLPORTEN